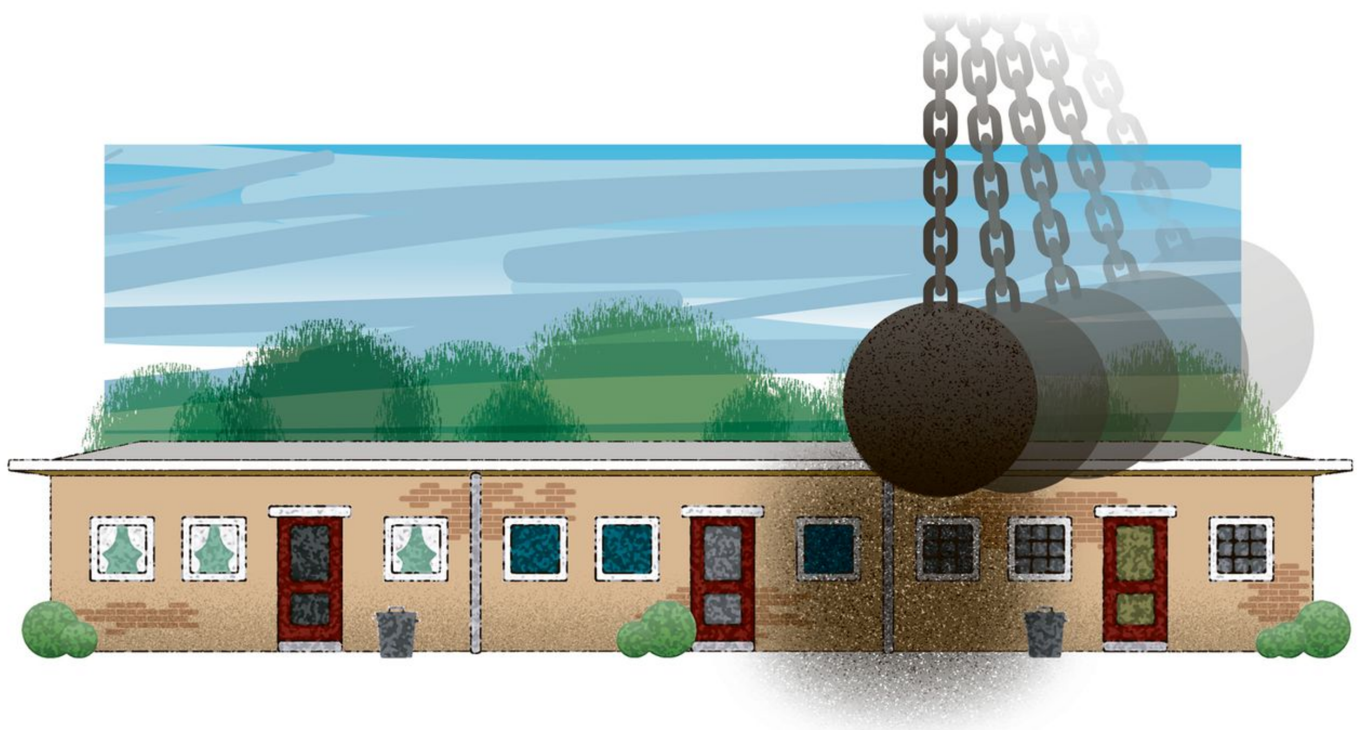
Zweedse parels voor de zwijnen

Het gemeentebeleid om volkswijken zoals de Wielewaal van de kaart te vegen en de oorspronkelijke bewoners te laten verhuizen is harteloos, en holt de sociale woningbouw uit, vindt *Roland Huguenin*.

Illustratie Izaak Besuijen

De bewoners van woonwijk de Wielewaal verzetten zich al enkele jaren tegen de gedwongen sloop en daarop volgende herstructurering van hun leefgebied. Zoals dat nu ook in de sterk verwaarloosde Tweebosbuurt dreigt te gebeuren, houdt de gemeente Rotterdam voet bij stuk in haar voornemen om de bevolkingssamenstelling radicaal te wijzigen en de opzet van de wijk volledig te transformeren. Het oorspronkelijke karakter van de Wielewaal wordt volledig weggevaagd.

De bewoners willen hun wijk vernieuwen volgens hun eigen plan *Van en Voor de Wielewaalers*. Op 18 juli jl. wees de rechtbank die eis van de bewoners af. Op 18 oktober jl. werd het bestemmingsplan *De nieuwe Wielewaal* goedgekeurd door de Rotterdamse gemeenteraad.

Foto Joke Schot

De bewoners hebben hoger beroep aangetekend, omdat zij vinden dat de gemeente Rotterdam en woningcorporatie Woonstad Rotterdam onrechtmatig hebben gehandeld. Ook gingen zij bij de raad van state in beroep tegen het besluit om het bestemmingsplan uit te voeren.

Berichtgeving over de Wielewaal beperkt zich tot de tegengestelde belangen van de bewoners enerzijds, en de gemeente, Woonstad en ontwikkelaar BPD anderzijds. Het is van essentieel belang dat er aandacht wordt besteed aan het gedwongen vertrek van de oorspronkelijke bewoners en in het bijzonder aan de kwaliteiten en de culturele context van deze bijzondere wijk.

Bewoonster Emèlie Vestjens overleed November vorig jaar. **Foto Joke Schot**

Segregatie

Het verhaal van de Wielewaal gaat veel verder dan afbraak en herstructurering van één wijk. Het is een schoolvoorbeeld van de actuele ontwikkelingen op de woningmarkt, die leiden tot stedelijke segregatie. De politieke keuzes die men nu maakt, hollen de sociale woningmarkt uit. Deze ontwikkelingen vormen een ernstige bedreiging voor de stedelijke diversiteit en de kwaliteit van de volkshuisvesting.

De Wielewaal is een wederopbouwwijk van 545 grondgebonden sociale huurwoningen, die in 1949 werden opgeleverd als noodvoorziening – er heerste woningnood. De bouwkosten werden gefinancierd door de Zweedse bevolking, die zo de wederopbouw ondersteunde. De wijk, die een sterke sociale cohesie kent, wordt nog steeds bevolkt door een deel van de oorspronkelijke bewoners of hun nageslacht.

Piet Soer **Foto Joke Schot**

Volkswijk de Wielewaal en haar directe omgeving vormen een gebied met een uniek karakter, gekenmerkt door de wederopbouw. Het heeft de opzet van een tuindorp in een landelijke omgeving. De stedenbouwkundige opzet bestaat uit een speels stratenplan en veel openbare ruimte met een lommerrijke invulling. In het oosten sluit de wijk aan op het Zuiderpark. De wijk vormt een ensemble van cultuurhistorische-, monumentale-, en landschappelijke waarden en is daarmee een hoogwaardige verblijfsruimte die moet worden behouden voor de stad.

In de Wielewaal is de sloop al begonnen. **Foto Joke Schot**

Aangenaam verrast

Rotterdammers reageren vaak aangenaam verrast wanneer ze de wijk ontdekken. Zij realiseerden zich niet dat er aan de zuid-westkant van hun stad een gebied ligt waar een landelijke rust heerst. Uiteraard is een deel van de (oorspronkelijke) bewoners op leeftijd, maar er is ook een groep twintigers en dertigers die zich in de afgelopen vijftien jaar in de wijk vestigden, omdat ze verliefd werden op haar authentieke uitstraling. Voor ondernemer Piet Derksen, oprichter van Sporthuis Centrum en Center Parcs, was de Wielewaal de inspiratie voor zijn succesvolle vakantieparken.

Foto Roland Huguenin

In het plan van de gemeente wordt de wijk opgeschaald tot 675 woningen. Daarvan zijn 68 huizen bestemd voor sociale huur en 80 huizen voor sociale koop. De overige 527 huizen zijn bestemd voor midden- en hogere segmenten in de vrije sector. De grondgebonden woonblokken met éénlaags woninge maken plaats voor massieve bebouwing met bouwhoogtes van 10 tot 13,50 meter, waarbij de beukmaat sterk krimpt. Het totale bouwvolume zal minimaal verdubbelen en de parkeerdruk in de wijk neemt fors toe, waardoor de vernieuwde Wielewaal onmiskenbaar een Vinex-uitstraling zal krijgen.

Marion en Ronald in mei 2018 **Foto Joke Schot**

Welbewust kiest de gemeente voor het wegvagen van een arbeiderswijk die zich overtuigend heeft bewezen als een pleisterplaats voor gemeenschapszin. Voordat de bewust gecreëerde leegstand ontstond – vele tientallen huizen staan al jaren leeg of zijn gekraakt – lag de sociale veiligheid in de Wielewaal ver boven het landelijke gemiddelde.

Wielewaal in mei 2018 **Foto Joke Schot**

De Unie Van en Voor de Wielewaalers (waarin de bewoners verenigd zijn) heeft onafhankelijk een eigen plan laten ontwikkelen. Daarin wordt nieuwbouw gepleegd op de footprint van de bestaande huizen en blijven het oorspronkelijke stratenplan en groen in stand. Het is verbijsterend dat dit plan door Woonstad van tafel is geveegd, terwijl de nieuwe Woningwet van 2015 bewoners juist in staat stelt om het beheer en realisatie van de woningen in hun wijk zelf uit te voeren. In zijn bespiegeling over de ontwikkelingen in zijn wijk, vat een bewoner het kernachtig samen: „Wij hebben nieuwe huizen nodig en hebben helemaal geen behoefte aan een nieuwe wijk."

Foto Joke Schot

Harteloos beleid

De huidige ontwikkelingen laten zien dat de sociale woningmarkt in een benarde positie wordt gedwongen. Iedere burger heeft recht op een goede betaalbare woning. Je kunt een volkswijk niet straffeloos van de kaart vegen omdat je daar economische prioriteiten voor in de plaats stelt, die tot doel hebben om het grootkapitaal te dienen. Steden veranderen in kille karakterloze vastgoedimperiums, als deze trend doorzet.

De Wielewaal functioneert uitstekend in haar eigen sociale context. Het is absurd om zo'n drastische omslag in de bevolkingssamenstelling op te leggen en een bestaande sociale samenhang te ontbinden. Rotterdam koestert een cultuur van annexeren en genadeloos slopen, terwijl de werkelijk verpauperde buurten en havencomplexen talloze kansen bieden voor aantrekkelijke grootstedelijke vernieuwing.

Juli 2017 in de wijk **Foto Roland Huguenin**

De gemeente en Woonstad laten kwetsbare, veelal laagopgeleide burgers in de steek, juist daar waar zij samen zorg moeten dragen voor het in stand houden van goede en betaalbare woningen, inclusief een stabiele sociale veiligheid. Als overheden woekerwinsten laten prevaleren en de grip verliezen op een evenwichtige bevolkingsopbouw, treden zij de leefbaarheid met voeten en faalt de samenleving.

Roland Huguenin, inwoner van Rotterdam-Zuid en werktzaam als bibliothecaris, maakt samen met fotograaf **Joke Schot** een reportage over De Wielewaal.

Foto Joke Schot